

Бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии
Тоҷикистон аз 31 августи соли 2007
№450 тасдиқ шудааст

**БАРНОМАИ
РУШДИ ИҚТИМОИЮ ИҚТИСОДИИ НОҲИЯИ ШАҲРИНАВ ДАР
ДАВРАИ ТО СОЛИ 2015**

Мавқеи ҷойгиршавӣ:	Ҷумҳурии Тоҷикистон
Таъсис шудааст:	Соли 1927
Масоҳат :	1000 км. мукааб
Аҳоли	-ҳамагӣ: 89,6 ҳазор нафар
	-шаҳрӣ 5,6 ҳазор нафар
	-деҳот 84,0 ҳазор нафар
Зичии аҳоли:	8,9 нафар дар 1 км.мукааб
Маркази маъмурӣ:	шаҳраки Шаҳринав
Иқлим:	Субтропикӣ
Дарёҳо:	Қаратоғ
Захираҳои табиӣ:	газу нафт, сангҳои нимқиматбаҳо (аметист, оникс)

Масофаи байни ноҳияи Шаҳринав - шаҳри Душанбе - 45 км.
Дар ноҳия то 1 январи соли 2007 2 – шаҳрак ва 5 деҳот мавҷуд аст.
Дар ноҳия 6 корхонаи саноатӣ (то 1 январи соли 2007) мавҷуд мебошад.

Дар соҳаҳои хоҷагии халқи ноҳия дар соли 2006 гӯшт (бо вазни зинда) - 1023,9 тонна, шир - 10555 тонна, ғалла - 11767 тонна, картошка - 1976 тонна, сабзавот - 14056 тонна, мева - 3925, ангур - 4320 тонна истехсол карда шудааст.

Дар ноҳия 33 адад муассисаҳои тиббӣ фаъолият мекунанд. Ба аҳолии ноҳия 115 нафар табибони ҳамаи ихтисосҳо ва 358 нафар кормандони маълумоти миёнаи тиббӣ хизмат мерасонанд.

Ба аҳолии ноҳия дар соли 2006 18 китобхонаи оммавӣ, 13 клуб, 1 театр, 1 осорхона хизмати фарҳангӣ маърифатӣ мерасонанд.

Барои амалӣ гардонидани Барномаи рушди иҷтимоӣ иқтисодии ноҳияи Шаҳринав дар солҳои 2007- 2015 бо гузаштани иқтисодӣ ба муносибатҳои бозоргонӣ болоравии нақши минтақаҳо, ташкили ислоҳоти минтақавӣ, истифодаи самараноки захираҳои маҳаллӣ вобаста аст.

Рушди иҷтимоӣ иқтисодии ноҳия дар солҳои 2007-2015 бо назардошти сол аз сол зиёдшавии имкониятҳои истехсоли пешбинӣ мешавад ва ба зиёдшавии маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ асос мегузорад.

Зиёдшавии қувваҳои истехсоли имконият медиҳад, ки ҷойҳои нави корӣ ташкил гардида, сатҳи зиндагии мардум боло равад.

Дар ин самт баҳри ҳарчи бештар ташкил намудани ҷойҳои кории нав дар соҳаҳои хоҷагии халқи ноҳия сол аз сол пастшавии сатҳи бекорӣ дар назар аст.

Баҳри моил шудан ба ин мақсадҳо дар соҳаи саноат, истихроҷу коркарди маъданҳои кӯҳӣ солҳои наздик ба истифодадихии иқтидорҳои нав ба нақша гирифта шудааст. Ҷалби ҳарчи зиёди сармояҳои хориҷӣ ва дохилӣ асоси амалӣ гардидани вазифаҳои мазкур дар ин самт, аз ҷониби ноҳия тамоми имкониятҳо истифода мегарданд.

Баҳри амали сохтани Барнома ва ноил шудан ба нишондиҳандаҳои баланди иқтисодӣ татбиқ намудани вазифаҳои зерин ба миён гузашта шудаанд :

- пурратар истифода кардани иқтидорҳои истехсолии корхонаҳои саноатӣ ва ба ин восита зиёд намудани ҷойҳои нави корӣ;

- ривочи соҳаи кишоварзӣ;

- тараққиёти шаҳр ва ҷалб намудани аҳолии деҳот ба шаҳр;

- баланд бардоштани сатҳи маънавӣ ва маълумотнокии аҳоли;

- ташкили инфраструктураи иқтисодӣ;

- рушди механизмҳои хоҷагии ноҳия;

- тараққӣ додани соҳаҳои хизматрасонӣ;

- ривочи соҳаи туризм;

- таъмини хуби низоми фаъоли Ҳимояи ҳуқуқии тичорат;

Барномаи рушди иҷтимоӣ иқтисодии ноҳияи Шаҳринав дар солҳои 2007-2015 бо назардошти мақсадҳо, ҳудудҳо ва самтҳои асосии рушди иқтисодӣ кишвар таҳия гардидааст, ки Стратегияи рушди миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи то соли 2015, Стратегияи паст кардани сатҳи камбизоатӣ, Барномаи сармоягузори давлатӣ ва дигар барномаҳои соҳавӣ тасдиқнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян гардидаанд ва он баҳри амали гардонидани сиёсати пешгирифтаи

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон нигаронида, барои рушди мунтазами иқтисодии мамлакат равона шуда, асоси паст гардидани сатҳи камбизоатӣ ва баланд бардоштани сатҳи зиндагии мардум мебошад.

Аҳоли ва захираҳои меҳнатӣ

Аҳолии ноҳияи Шаҳринав ба 1 январи соли 2007 - 89,6 ҳазор нафар ё 1,3 фоизи аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ташкил медиҳад. Айни ҳол 5,6 ҳазор нафар ё 6,3% дар шаҳракҳо ва 84,0 ҳазор нафар 93,7% дар дехот зиндагӣ мекунанд. Дар солҳои 2000-2005 аҳолии ноҳия 11,2% афзуд.

Коэффицентҳои умумии таваллуд ба ҳисоботи 1000 нафар аҳоли дар ноҳия соли 2005 15 нафарро ташкил дод.

Ҳангоми нигоҳ дошта шудани суръати афзоиши аҳоли дар солҳои 1991-2004 дар давраи то соли 2015 шумораи аҳолии муқимӣ дар оғози соли 2006 89,6 ҳазор нафар, дар ибтидои соли 2011 93,5 ҳазор нафар ва дар аввали соли 2016 98,3 ҳазор нафарро ташкил хоҳад дод ва назар ба соли 2004 - 9,9 ҳазор нафар зиёд ё ин, ки 11,2 фоиз афзоиш меёбад.

Саноат

Ҳаҷми умумии маҳсулоти саноатии ноҳияи Шаҳринав дар соли 2015 бо нархи амалӣ 43845 ҳазор сомониро ташкил намуда, суръати реалии он назар ба соли 2005 5,4 маротиба зиёд дар назар аст. Зиёдшавии ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ ин истеҳсоли қувваи барқ ва кони санги мармар (онекс), санги нимқиматбаҳои чамаст (амитист) мебошад.

Соҳаи электроэнергетика

Дар ҳудуди ноҳия сохтмони нерӯгоҳҳои хурди обию барқии «Точ» ва «Чептура» пешбини гардидааст, ки тавоноии муқарраршудаи онҳо 1000 кВт. мебошад, ки дар 1 сол истеҳсоли нерӯи барқ 6 млн кВт соат дар назар дошта шудааст.

Соҳаи коркарди нафт

Мувофиқи пешниҳоди Вазорати энергетика ва саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар натиҷаи тадқиқотҳои геологӣ ва анҷом додани як қатор корҳои сейсмитикӣ муайян шудааст, ки дар мавзеи Сарикамиши ноҳияи Шаҳринав кашфи кони нафт аз эҳтимол дур нест. Кормандони соҳа пешбини намудаанд, ки дар қабри замини мавзеи Сарикамиш тақрибан 5 млн. тонна нафт мавҷуд аст. Дар сурати истихроҷ ин захираи нафт, мо метавонем иқтисодиёти ҷумҳуриро ба сатҳи баланд бардорем. Барои истихроҷи нафти майдони Сарикамиш тақрибан 30 млн. доллари амрико лозим аст.

Қобили қайд аст, ки мавзеи Сарикамиш бо маҳалли ҷойгиршавиаш ва нисбатан наздик будан ба шоҳроҳи Душанбе-Турсунзода, яке аз нуқтаҳои ҷалбкунанда ба ҳисоб рафта боиси ҷалби сармоягузoron мебошад.

Коркарди маъданҳои кӯҳӣ

Бо мақсади дар ноҳия зиёд намудани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти ниёзи мардум, бо ҷои кории доимӣ таъмин гардидани ҷавонон ва занони хонашин,

таъсиси корхонаи коркарди сангҳои қиматбаҳо ва ороишӣ мувофиқи талаботи имрӯза мебошад.

Кони санги мармари рухоми (оникс), ки захираи он 1250 тонна буда, дар таркибаш 760 тонна мармари рухом (оникс) рӯпӯшӣ ба ҳисоб гирифта шудааст, мавриди истифода қарор дорад. Барои истихроҷи кони мазкур иҷозатномаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон силсилаи АБ-№ 168 аз 25 июни соли 2004 барои истифода дода шудааст.

Дар кони «Селбур» се минтақаи санги нимқиматбаҳои чамаст (аметист) кашф карда шудааст, аз он ҷумла қисми марказии майдони чамаст захираи ашёи хоми дараҷаи С1 – 69852 кг, дараҷаи С2 – 117439 кг ва чамаст суфташудаи дараҷаи С1- 10573 кг ва дараҷаи С2-62528 кг муайян карда шудааст. Иҷозатнома барои истифодабарии кони чамаст «Селбур» аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон АБ № 69 аз 26 июни соли 2004 ба мӯҳлати даҳ сол то соли 2014 дода шудааст.

Бо дарназардошти манбаи зиёди ашёи хоми сангҳои қиматбаҳо ва ороишӣ дар ноҳия таҳияи Барномаи мазкур имкон медиҳад, ки конҳои сангҳои қиматбаҳо ва ороишӣ пурра мавриди истифода қарор гиранд, таъмини маблағҳо барои корҳои ҷустуҷӯӣ – геологӣ равона гарданд ва ҷойҳои корӣ ба аҳоли зиёд карда шавад.

Дар заминаи конҳои сангҳои мармари рухом (оникс) ва санги нимқиматбаҳои чамаст (аметист) дар ноҳия, таъсис додани корхонаи коркарди сангро мувофиқи мақсад мешуморем.

Соҳаи саноати сабук.

Бояд қайд кард, ки бо дар назардошти таъмин намудани иҷрои супоришҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон оиди дар корхонаҳои саноати сабук зиёд кардани коркарди ашёи хоми маҳаллӣ ва таъмин намудани рушди саноати бофандагӣ ва абрешимӣ дар кишвар, ки аз паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси Олӣ бармеояд, дар таҳияи барнома таҷдид ва барқарорсозии филиали ҶСШП «Тоҷикатлас» (корхонаи собиқи шоҳибобӣ) –и ноҳияи Шаҳринав бояд ба инобат гирифта шавад. Ин имконият медиҳад, ки 450-500 коргар, аз он ҷумла 80% занҳои маҳаллӣ бо кор таъмин гашта 2,6 млн метр матоҳои шоҳии дурушт ва тайёр, ки иқтисодии лоиҳавии корхона мебошад истеҳсол карда мешавад. Ба кор даровардани корхонаи мазкур аз соли 2008 мувофиқи мақсад аст.

Фаъолияти комплекси агросаноатӣ

Майдони умумии заминҳои дар истифодаи корхонаҳои кишоварзӣ буда то 1 январи соли 2005 100696 гектар аз он ҷумла обӣ 7337 га, заминҳои қорам 10639 га, аз он обӣ 5025 га, ниҳолҳои бисёрсола 1418 га, чарогоҳҳо 44394 га, заминҳои кишоварзӣ 10639 гектарро ташкил медиҳад.

Дар тартиби майдони кишти зироатҳои кишоварзӣ соли 2005 майдони кишти ғалладона 8168 га (82%)-ро ишғол намуда, 6120 га дар заминҳои лалмӣ ҷойгир шудааст.

Соли 2005 ба ҳисоби аз ҳар як гектар кишти зироати ғалладона дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ 17,4 с/га ҳосил гирифта шуд. Истеҳсоли

ғалладона дар соли 2006 ба 11,8 ҳазор тонна расид ва соли 2015 13 ҳазор тоннаро ташкил дода, болоравӣ 2,0 маротиба (назар ба соли 2000) ба назар гирифта шуд.

Бо мақсади мустаҳкам намудани базаи хӯрокаи чорво, чорӣ кардани киштгардон, ривоч додани соҳаи сабзавоткорӣ, чун омили зиёд намудани иқтидори содироти ноҳия, инчунин бо назардошти гаронии нархҳои хариди маводи моддию техникаӣ бо тағйиротҳо нархи фурӯши маҳсулот дар бозори ҷаҳонӣ, кишти замини пахта дар майдони 2524 га муқаррар карда шудааст.

Соли 2005 дар ноҳия 6511 ҳазор тонна пахта, бо ҳосилнокии 21,9 сентнерӣ аз ҳар гектар истеҳсол гардид. Бо мақсади ҳалли муаммоҳои зикргардида таъмини самаранокии соҳа ва баланд бардоштани рақобатнокии он дар ҳаҷми 5500 тонна дар соли 2010 ва 5500 тонна дар соли 2015 муқарар карда шуд. Афзоиши истеҳсоли пахта асосан аз ҳисоби то ба 22,0 сентнерӣ расонидани ҳосилнокии пахта ба амал бароварда мешавад, ки нисбат ба соли 2005 0,1 сентнер зиёд мешавад. Дар соҳаҳои асосии кишоварзӣ дар вақти муқаррар намудани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти кишоварзии кишти пахта нисбат ба соли 2005 ба миқдори 469 га кам ба инобат гирифта, тақсимои ин заминҳо асосан байни кишти зироатҳои хӯроки чорво, зироатҳои ғалладона, сабзавот, бунёди боғи нав дар асоси киштгардон кардан муқаррар карда шудааст.

Дар соҳаи сабзавоткорӣ дар барнома талаботи корхонаи коркарди ашёи хом ва аҳоли ба инобат гирифта шудааст. Истеҳсоли консерваҳои сабзавотӣ бо назардошти баҳисобгирии талаботи бозор ба амал бароварда мешавад.

Ҳаҷми истеҳсоли мевачот ва ангур то соли 2015 мутаносибан 5700 ва 8300 ҳазор тоннаро ташкил хоҳад кард. Афзоиш ҳар сол дар асоси зиёд намудани майдони ҳосилоти меваҳо ва токзор (мутаносибан 2,4% ва 12%) дар назар дошта шудааст. Бояд қайд кард, ки солҳои охир дар натиҷаи таъсири зарари офатҳои табиӣ ҳангоми гулкунӣ ва паҳншавии касалиҳо ба пастравии ҳосилнокии боғу токзорҳо оварда расонид. Бо назардошти амалӣ гардонидани қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 декабри соли 2004 № 499 «Дар бораи Барномаи барқарорсозӣ ва рушди минъбадаи соҳаи боғу тоқпарварӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2005-2010» дар ноҳия ба 45 сентнерӣ аз ҳар як гектар расонидани ҳосилнокии боғу токзор муқаррар гардидааст.

Соҳаи коркарди комплекси агросаноатӣ, қисми таркибии соҳаи саноати ноҳия ба ҳисоб меравад ва ба амалӣ намудани самтҳои зерини афзалиятноки соҳа имконият медиҳад. Марҳила ба марҳила зиёд намудани истеҳсоли номгӯи гуногуни консерваҳо, бо технологияи замонавӣ таҷҳизонидани корхонаҳо, ҷалби сармояи хориҷию дохилӣ, баланд бардоштани сифати маҳсулот барои дар бозори берунӣ ба рақобат тобовар кардани онҳо, барои беҳтар намудани намуди захиравии онҳо мусоидат менамояд.

Андешидани чораҳо оид ба бастании шартномаҳо бо вилояту шаҳрҳои дар минтақаҳои сард ҷойгиршудаи Федератсияи Россия доир ба таъминоти

аҳолии ин минтақаҳо бо маҳсулотҳои соҳаи коркард, дар назар аст. Ба замми ин андешидани чораҳо оиди иштирок дар намоишу фурӯши маҳсулот дар кишварҳои наздик ба назар гирифта шудааст.

Соҳаи чорводорӣ

Аз рӯи параметрҳои дурнамо саршумори чорвои калони шохдор дар соли 2010 ба 20700 сар ва дар соли 2015 ба 21200 сар расонида мешавад, ки ин нисбати соли 2000 мутаносибан 1,5 ва 1,6 маротиба афзоиш меёбад. Аз он саршумори модаговҳо 12000 сар ва 12300 сарро ташкил карда, нисбати соли 2000 1,7 маротибагӣ меафзояд.

Дар ноҳия гӯсфандҳои зоти ҳисорӣ парвариш карда мешаванд. Барои рушди соҳаи гӯсфандпарварӣ корҳои зотпарварӣ гузаронида шуда истодааст.

Рушди соҳаи чорводорӣ, самти муҳими соҳаи кишоварзӣ мебошад. Зиёд намудани саршумори чорво ва парранда ба зиёдшавии истеҳсоли маҳсулотҳои чорводорӣ: шир, гӯшт, тухм ва барои коркарди саноати пашму пӯст мусоидат менамояд.

Мақсади асосӣ ҳарчи бештар таъмин намудани аҳоли бо маҳсулотҳои чорводорӣ мебошад.

Мувофиқи дурнамо саршумори бузу гӯсфандон дар соли 2010 ба 28000 ва дар соли 2015 ба 30000 сар расонида шуда, нисбати соли 2000 47,8% ва 58,4% меафзояд.

Саршумори парранда дар соли 2010 ба 320000 сар ва дар соли 2015 ба 330000 сар хоҳад расид. Нисбати соли 2000-ум 7,7 ва 7,9 маротиба зиёд мешавад.

Истеҳсоли гӯшти чорвою паррандаро бо вазни зинда ба 1115-1130 тонна расонида, нисбати соли 2005 мутаносибан 66,2% ва 67,1%-ро ташкил медиҳад. Истеҳсоли шир дар соли 2010 ба 10800 тонна ва дар соли 2015 - 11000 тоннаро ташкил карда, нисбати соли 2000 мутаносибан 3-3,1 маротиба зиёд мегардад.

Истеҳсоли тухм соли 2010 – 30 млн. дона ва соли 2015 30,4 млн. дона расонида мешавад, ки ин мутаносибан нисбати соли 2000 1,5 ва 1,6 маротиба зиёд мешавад.

Истеҳсоли пашм дар соли 2010 20 тонна ва дар соли 2015 21 тоннаро ташкил дода, афзоиши он 1,5 ва 1,6 маротиба зиёд мешавад.

Истеҳсоли пилла дар ноҳия дар солҳои 2010 ва 2015 ба 32 тонна расонида мешавад, ки нисбати соли 2005 13% зиёд мебошад.

Истеҳсоли асал дар соли 2010 ба 69 тонна ва соли 2015 75 тонна расонида мешавад, ки ин нишондиҳанда нисбати соли 2005 мутаносибан 6,6 ва 7,2 маротиба зиёд мегардад.

Ҳаҷми умумии истеҳсоли маҳсулоти соҳаҳои кишоварзии ноҳия дар маҷмӯъ бо назардошти иловагии сектори ғайри давлатӣ бо нархҳои пешбинишудаи Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Шаҳринав барои солҳои 2007- 2015, дар соли 2010 ба маблағи 51796 ҳазор сомонӣ ва дар соли 2015 ба маблағи 52651 ҳазор сомонӣ муайян шудааст.

Рушди соҳаи нақлиёт ва алоқа

Барномаи рушди иқтисодии соҳаҳои нақлиёт ва алоқаи ноҳияи Шаҳринав барои солҳои 2007- 2015 бо назардошти пешниҳоди Вазорати нақлиёт ва коммуникатсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии омили Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Шаҳринав таҳия карда шудааст.

Мутобиқи ин мавод, дар маҷмӯъ Барнома пешбинӣ менамояд, ки дар соли 2015 нисбат ба соли 2000 ҳаҷми боркашонӣ ва гардиши бор 2,1 ва 1,4 маротибагӣ, мусофиркашонӣ ва гардиши мусофирон 1,7 ва 2,2 маротибагӣ афзоиш меёбад.

Дар ноҳияи Шаҳринав то 1 январи соли 2007 ҳамагӣ 205,4 км роҳҳои автомобилгард мавҷуд буда, аз он 114,9 км бо болопӯши саҳт ва 90,5 км бо болопӯши мукаммал мебошад.

Дар панҷсолаҳои 2010 ва 2015 барқарор намудани роҳҳои автомобилгарди ноҳия ба миқдори 28,3 км пешбинӣ гардидааст.

Рушди назаррас дар соҳаи алоқаи ноҳияи Шаҳринав низ пешбинӣ шуда, дар соли 2015 нисбат ба соли 2005 ҳаҷми даромад аз хизматрасонии алоқа – 8,8 маротиба ва ҳаҷми хизматрасонии алоқа –9,3 маротиба афзоиш меёбад.

Дар хизматрасонии коммуникатсияи телефони Барнома рушди муваффақиятноки ширкатҳои моликиятшон мухталифро пешбинӣ менамояд. Дар қатори дигар минтақаҳои ҷумҳурӣ дар ноҳия низ хизматгузориҳои алоқаи зудамал (мобилӣ), сотӣ, пейджингӣ, IP- телефония ва истифода аз «Интернет» амри воқеӣ мегарданд. Дар назар дошта мешавад, ки истифодабарандагони алоқаи телефони «сотӣ» дар соли 2010 нисбат ба соли 2005 - 8,4 маротиба ва дар соли 2015 назар ба соли 2010 – 1,4 маротиба афзуда, ба 18 ҳазор муштарӣ мерасад.

Шумораи истифодабарандагони шабакаи «Интернет» дар соли 2010 назар ба соли 2005 – 3,1 маротиба ва дар соли 2015 нисбат ба соли 2010 – 137,5 фоиз зиёд мегардад.

Дар Барнома инчунин сохтмон ва мавриди истифода қарор додани шабакаи алоҳидаи паҳши барномаҳои телевизионии ноҳия пешбинӣ карда мешавад.

Дар Барнома дар назар дошта мешавад, ки дар ноҳия ҳар сол дар соҳаи алоқа ба ҳисоби миёна 4-5 нафар ва дар маҷмӯъ бештар 40-50 нафар аҳоли бо ҷойҳои нави корӣ таъмин карда мешаванд.

Фаъолияти сармоягузори дохилӣ ва хориҷӣ

Дар солҳои 2007-2015 Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Шаҳринав бо назардошти Барномаи рушди иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи то соли 2015, истифодаи ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузорӣ, маблағҳои худии вазорату идораҳо, бучети давлатӣ ва ҷалби сармоягузориҳои хориҷӣ ва манбаъҳои дигар, таҳия карда шудааст.

Ҳаҷми умумии инвеститсияҳо (бе сармоягузориҳои хориҷӣ) ба иқтисодиёти ноҳияи Шаҳринав дар ҳаҷми 106,46 млн.сомонӣ, қорҳои

сохтмону васлкунӣ 92,86 млн.сомонӣ ва ба истифода додани фондҳои асосӣ 108,82 млн.сомонӣ муайян шудааст.

Маблағҳои асосӣ барои сохта ба истифода додани иншоотҳои муҳим, яъне сохтмонҳои нерӯгоҳҳои обию барқии хурди «Чептура», «Точ», зеристгоҳи 220/110/35/10 кВ, азнавсозии хатҳои интиқоли барқ, биноҳои маъмурии шӯъбаи корҳои дохилӣ, комиссариати ҳарбӣ, амният, прокуратура, суд, шӯъбаи молия, шӯъбаи маориф, хифзи иҷтимоии аҳоли, шӯъбаи омор, қасри фарҳанг, китобхонаи бачагона ва маркази ҷавонон равона карда мешаванд.

Дар солҳои 2007-2015 истифодаи сармоягузориҳои хориҷӣ барои эҳтиёҷоти сохтмони асосӣ дар ҳаҷми 3063,6 ҳазор доллари ИМА пешбинӣ шудааст.

Барои маблағгузориҳои сармояҳои дохилӣ равона намудани маблағҳои худии вазорату идораҳо дар ҳаҷми 19,51 млн.сомонӣ ва маблағҳои бучети давлатӣ 69,65 млн.сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Аз ҳисоби дигар манбаъҳо (аҳоли) 17,3 млн.сомонӣ (16,2 фоиз аз ҳаҷми умумии сармоягузориҳои) муайян карда шудааст.

Аз ҳаҷми умумии маблағҳои асосӣ барои сохтмони иншоотҳои мансубияти истеҳсолидошта 26,22 млн.сомонӣ (24,7 фоиз) ва ғайриистеҳсоли 80,24 млн.сомонӣ (73,3 фоиз) истифода мешаванд.

Аз маблағҳои бучетие, ки ба соҳаҳои иҷтимоӣ равона карда мешаванд, ба соҳаҳои афзалиятдошта (тандурустӣ, маориф ва фарҳанг) ҷудо намудани 23,24 млн.сомонӣ ки ин 21,8 фоиз, инчунин ба соҳаи коммуналӣ 16,62 млн.сомонӣ (15,6 фоиз) пешбинӣ карда шудааст.

Аз ҳисоби маблағҳои аҳоли ба истифода додани 39403 м.кв. манзили истиқоматӣ пешбинӣ карда шудааст.

Дар соҳаи иҷтимоӣ ба истифода додани мактабҳои маълумоти умумӣ аз ҳисоби маблағҳои бучетӣ барои 2676 ҷои талаба ва аз ҳисоби сармоягузориҳои хориҷӣ ба истифода додани мактабҳои маълумоти умумӣ барои 1040 ҷои талаба дар назар аст.

Дар иншоотҳои хоҷагии коммуналӣ бояд иқтидорҳои зерин ба истифода дода шавад: хати обтаъминкунӣ 9,92 км, хати интиқоли гази табиӣ 76 км ва хатҳои канализатсионӣ 6,2 км.

Бозори истеъмолӣ

Ҳаҷми гардиши савдои чакана ва хизматрасониҳои пулакии ноҳия дар давраи солҳои 1991-2001 хеле кам гашта, нишондиҳандаҳои соли 2000 нисбат ба соли 1991 (нархҳои соли 2000) 8 маротиба ва ҳаҷми хизматрасонии пулакӣ 7,5 маротиба зиёд шуд. Дар ҳаҷми умумии савдои чакана фурӯши молҳои озуқа ба монанди гӯшт ва маҳсулоти гуштӣ, рағани растанӣ, орд, картошка, қанд ва маҳсулоти қаннодӣ, мева, сабзавот, аз молҳои ғайриозуқа бошад, газвор, пойафзол, маводи шустушӯӣ, молҳои хоҷагӣ, мебел, қолин, асбобу анҷоми рӯзгор ва ғайра афзалият дорад.

Рушди устувори иҷтимоию иқтисодии солҳои охир дар ноҳия бевосита ба афзоиши савдои чакана ва хизматрасонии пулакӣ таъсири мусбат

расонд. Қайд кардан чоиз аст, ки омилҳои дар боло номбаршуда ба зиёдшавии ҳаҷми гардиши моли чакана ва хизматрасонии пулакӣ оварда расонид. Махсусан аз соли 2001 сар карда ҳаҷми ин нишондиҳандаҳо бо суръати баланд афзоиш меёбанд.

Ҳаҷми гардиши моли чакана (бо нархҳои муқоисавӣ) солҳои 2001 - 112 фоиз, 2002 - 2,2 маротиба, 2003 - 2,4 маротиба, 2004 - 3,7 маротиба ва 2005 - 119,5 фоиз афзоиш ёфтааст.

Бо назардошти заминаҳои воқеӣ дар назар аст, ки ҳаҷми умумии гардиши савдои чакана дар ҳамаи соҳаҳо соли 2015 нисбат ба соли 2000 - 5,4 маротиба ва ҳаҷми хизматрасонии пулаки ба аҳоли 9,3 маротиба зиёд мешавад.

Аз тарафи дигар, дараҷаи таъмини бозори истеъмоли ба молҳои ниёзи мардум пеш аз ҳама ба фаъолияти соҳаҳои саноат ва кишоварзӣ вобаста аст.

Ҳаҷми маҳсулоти гардиши савдои чакана ба ҳар сари аҳоли дар муқоиса нисбат ба соли 2000 дар соли 2005 бо нархҳои амалкунанда 4,4 маротиба, 2010 - 5,2 маротиба, 2015 - 5,5 маротиба, ҳаҷми хизматрасонии пулакӣ бошад мутаносибан 8,1, 9,2, 9,4 маротиба афзоиш хоҳад ёфт. Дар натиҷаи афзоиши босуръати даромадҳои пулии аҳоли беҳтар гаштани сатҳи зиндагии мардум дар сохтори истеъмолот ҳиссаи маҳсулотҳои физиокиаш баланд, меафзояд. Сифати истеъмолии гурӯҳи асосии молҳои хӯрокаи беҳтар мегардад. Фурӯши гӯшт ва маҳсулоти ҳасибӣ, шир ва маҳсулоти ширӣ, тухм ва маҳсулоти он дар ҳаҷми умумии савдо афзоиш меёбад. Дар сохтори хизматрасонии пулакӣ низ пешравӣ ба вучуд меояд. Ҳаҷми хизматрасониҳои маишӣ, нақлиёти мусофиркаш, бо суръати баланд афзоиши хоҳанд ёфт.

Рушди туризм

Худуди ноҳия дорои шароити хуби ташкили туризм мебошад. Дар ноҳия кӯлҳои табиӣ «Париён», «Темурдара» ва «Чувозак», чангалҳои арча вучуд дорад. Дар қуллаи баландтарини қаторкӯҳи Ҳисор «Пирамидаи сафед» ҷойгир, ки дар он ҷо туризми кӯҳнавардиго ташкил кардан мумкин аст.

Ҳифзи муҳити зист

Масъалаи муомилот бо партовҳо, яке аз мушкилоти асосии ноҳия мебошад. Гарчанде дар худуди ноҳия партовҳои маводи радиоактивдошта набошанд ҳам, омехтагии дараҷаҳои гуногуни партовҳои рӯзгор ва саноатӣ боиси сарзании бисёр нохушиҳо мегардад. Барои пешгирӣ намудани ҳолатҳои нохуш ва ба танзим даровардани муомилот бо партовҳо бояд бақайдгирии манбаҳои ҳосилшавии партовҳо гузаронида шавад. Дар ҳар як деҳаю шаҳрак муассисаҳои махсуси нигоҳдорӣ ва коркарди партовҳо ташкил карда шуда, бояд техникаҳои махсус мучаҳаз карда шаванд.

Пешгирии тамоми нохушиҳои аз бартараф кардани оқибатҳои он арзонтар аст. Яке аз роҳҳои пешгирии офатҳо сари вақт таъмин намудани маълумот оиди ҳолати муҳити зист ба аҳоли мебошад. Бинобар ин дар

ноҳия ташкил намудани лабораторияи таҳлилӣ ва ба роҳ мондани системаи таъҷилии таҳлил ва коркарди маълумотҳо ниҳоят муҳим аст.

Стратегияи паст кардани сатҳи камбизоатӣ, ки яке аз ҳадафҳои асосии рушди ҳазорсола мебошад, бе солим гардонии ҷисмӣ ва рӯҳии шахрвандон амали ношуданист. Маҳз бад шудани саломатии аҳолии омили асосии баланд гаштани сатҳи камбизоатӣ мебошад. Бинобар ин бояд муассисаҳои тиббӣ ҳаматарафа дастгирӣ ёбанд ва сафи онҳо зиёд карда шавад.

Соҳаи асосии истифодабарандаи об дар ноҳия ин соҳаи кишоварзӣ мебошад. Маҳз аз сарфакорона истифода бурдани он натиҷаи фаъолияти кишоварзӣ вобастагӣ дорад. Бинобар ин, бояд дар оянда пойгоҳҳои нави обкашӣ (насосҳо) таъмир карда шуда ва сари вақт гузаронидани корҳои сохилмустаҳкамкунӣ дар назар аст.

Оиди сарсабз гардонидани ҳудуди ноҳия, бояд маъракаи ниҳолшинонӣ танҳо ба заминҳои обӣ маҳдуд нашуда, бояд заминҳои лалмӣ низ истифода бурда шуда, боғу тоқпарварӣ тараққӣ дода шавад.

Рушди соҳибкории хурд ва ҷараёни хусусигардонии моликияти давлатӣ

Дар ҳудуди ноҳия аз аввали хусусигардонӣ то имрӯз зиёда аз 54 адад иншоотҳои давлатӣ хусусӣ гардониданида шудаанд, ки аз ин 8- тояш корхонаҳои калон ва зиёда аз 43 тояш корхонаҳои миёна ва хурд мебошанд. Бояд қайд намуд, ки ҳоло дар ноҳия аз корхонаҳои хусусишуда 24-тояш фаъолият дорад, 19 тояш фаъолият надорад ва 11-тояш ҳамчун хонаҳои истиқоматӣ истифода шуда истодааст.

Иншоотҳои, ки фаъолият надоранд ин асосан корхонаҳои хурд мебошанд, ки ба меъёрҳои шахрсозию меъморӣ мусоидат накардаанд ва аз маркази шаҳраку деҳот бардошта шудаанд. Корхонаҳои калони хусусишуда бошанд, аз бемасъулиятии соҳибонашон ва ба рақобати бозори имрӯза мусоидат накардани маҳсулоташон аз фаъолият бозмонданд.

Дар давраи то 1 январи соли 2006 410 корхонаҳои хурди соҳибкорӣ ба шӯъбаи омори ноҳия ҳисобот пешниҳод намуданд, ки шумораи кормандонашон 720 нафарро ташкил медиҳад. Афзоиши кормандони корхонаҳои хурд дар соли 2005 нисбат ба соли 2000 - 100,4 фоиз, соли 2010 нисбати соли 2005 - 100,5 фоиз, соли 2015 нисбат ба соли 2010 - 100,5 фоиз ва соли 2015 нисбат ба соли 2000 115,4- фоизро ташкил хоҳад дод. Маблағи умуми аз фурӯши маҳсулот (кор ва хизматрасонӣ) бошад, соли 2015 нисбати соли 2010 - 108,2 фоиз хоҳад шуд. Шумораи соҳибкорони инфиродӣ мувофиқи маълумоти кумитаи андозии ноҳия дар соли 2000 - 693 нафарро ташкил намуда, ин нишондиҳандаҳо дар соли 2005 ба 720 нафар баробар гардид, дар соли 2010 ба 760 нафар ва дар соли 2015 ба 800 нафар баробар хоҳад шуд.

Тайёр намудани кадрҳо

Тайёр намудани кадрҳо, яке аз самтҳои муҳимтарини сиёсати стратегии давлат буда, ҳарчи бештар қонеъ гардонидани талаботи

рӯзафзуни соҳаҳои мухталифи иқтисодиёти милли ба мутахассисони таҳсилоти олий, миёна ва ибтидоии касбӣ, тақмил ва ислоҳи низоми он, ворид шудан ба фазои ягонаи меъёрҳои байналмилалӣ таълимӣ мақсади асосии он мебошад.

Барои бомуваффақият ҳал намудани ин масъалаи стратегияи сиёсати давлат тибқи Барномаи рушди иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи то соли 2015 иҷрои вазифаҳои зерин зарур аст:

- танзим ва тақмили сохтори таҳсили миёнаи ҳамагонӣ ва ибтидоии касбӣ;
- таъмин намудани ҳамгирӣ ба фазои ягонаи таҳсили байналмилалӣ;
- ҷалб намудани инвеститсияҳои хориҷӣ барои тайёр намудани кадрҳои ба талаботҳои иқтисодиёти бозоргони ҷавобгӯ;
- дар сатҳи давлатӣ таъмини маблағгузори устувори соҳа;
- аз ҳамаи намудҳои андоз озод намудани муассисаҳои таълимие, ки аз ҳисоби бучети давлатӣ фаъолият менамоянд;
- тайёр кардани кадрҳои омузгорӣ аз рӯи ихтисосҳои ҳамгирӣ;
- ба танзим даровардани қонунгузорӣ роҷеъ ба хизматрасонии пулакии раванди таълим;
- бо дарназардошти талаботи воқеии иқтисодиёти милли тайёр намудани мутахассисон.

Маориф

Бо назардошти талаботи Матритсаи сиёсати Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба Стратегияи паст кардани сатҳи камбизоатӣ ва Ҳадафҳои Рушди Ҳазорсола вазифаҳои зерин самти стратегияи рушди низоми соҳаи маорифи ноҳияро дар давраи то соли 2015 ташкил медиҳад:

-нигоҳ доштани фазои ягонаи таълимоти таъмини бечунуҷарои ҳуқуқҳои конституционии шаҳрвандони ноҳия, алалхусус духтарони фарзандони оилаҳои камбизоат ва кӯдакони шароиташон носолим хубнабуда дар ҷодаи таҳсилот :

-бо назардошти анъанаҳои таърихӣ фарҳанги тақвият бахшидан ба тарбияи ахлоқию ватандӯстии ҷавонон;

-дастгирӣ ва тақвияти рушди шабакаҳои муассисаҳои таъмини ғайридавлатӣ;

-рушди ҷараёни компютеркунонӣ ва информатиконии раванди таълим, таъмин намудани муассисаҳои таълими умумӣ бо адабиёти таълимию методӣ ;

- ислоҳоти низоми тайёр кардан, бозомӯзӣ ва тақмили ихтисоси муассисаҳои таълимоти умумӣ ;

- таҳияи чорабиниҳои аввалиндараҷа оид ба барқарорсозӣ ва таъмири асосии биноҳои мактабҳои деҳот;

- баланд бардоштани нуфузи маълумот тавассути истифодаи воситаҳои муосири техникаю технологияи таълим ва таҷрибаи пешқадами ҷаҳонӣ, фароҳам овардани шароити мусоид барои фаъолияти самаранок ва рақобати солим дар байни мактабҳои таҳсилоти умумии давлатӣ ва ғайридавлатӣ;

- баланд бардоштани сахми ҳукумати маҳаллӣ дар ҳалли масъалаҳои маориф дастгирии молиявӣ моддӣ, маишию манзилии онҳо;

- ташкили самараноки истироҳати тобигона ва солимгардонии кӯдакону наврасон дар истироҳатгоҳу фароғатгоҳҳо;

- дар заминаи мактабҳои таҳсилоти умумӣ ва муассисаҳои берун аз мактабӣ, ки ошхонаҳои ҷавобгӯи талаботи беҳдоштию воғирӣ доранд, барои кӯдакону наврасон ташкил намудани истироҳатгоҳҳои рӯзонаи солимгардонӣ.

Ҳалли масъалаҳои мазкур омили асосии ободии ҷомеа мебошад, зеро танҳо маълумоту дониши кофӣ арзишҳои волои ҷамъиятро дар сатҳи зарурӣ нигоҳ дошта, ғановату рушди онро кафолат дода метавонад.

Таълими томактабӣ ва миёна барои ба бачагон ташаккул додани муҳаббат ба ватан, гирифтани дониши ҳаматарафаю амиқ оид ба таъриху фарҳанги халқи худ ва арзишҳои умумичаҳонӣ бо назардошти дастовардҳои навини техникаю технология, баланд бардоштани сифати таълим дар ҳамаи зинаҳои маълумот, ба стандартҳои ҷаҳонӣ наздик кардани онҳо нигаронида мешавад.

Зикр кардан зарур аст, ки бо мақсади иҷрои нақшаи давраи якум ва дуҷуми татбиқи Матритсаи сиёсати Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба паст кардани сатҳи камбизоатӣ бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2004 № 291 «Нақшаи татбиқи ислоҳоти соҳаи маориф барои солҳои 2004-2009» қабул карда шудааст, ки он ислоҳоти тартиби маблағгузорию соҳаи идоракунӣ, ба талаботи рӯз мувофиқ гардонидани мазмуни мундариҷаҳои нақшаю барномаҳои таълим, сиёсат ва стратегияи онро дар бар мегирад.

Ин иқдом ба баланд шудани самара ва бомаром истифода бурдани маблағҳои буҷетӣ, ҳавасмандгардонии рақобати муассисаҳои таълимӣ, муҳайё намудани замина барои сарфаи маблағҳо ва тақсимооти оқилонаи онҳо мусоидат менамояд.

Афзоиши шумораи табиӣ аҳолии ноҳия, пешомади рушди соҳаҳои саноату кишоварзӣ ва танзими оила дар давраи то соли 2015 меъёрҳои асосии барқарорсозӣ, бунёди муассисаҳои томактабӣ ва муассисаҳои таълими умумӣ ба ҳисоб меравад.

Таҳлили маводи мавҷуда ва раванди афзоиши табиӣ аҳоли шаҳодат медиҳад, ки дар соли 2015 шумораи кӯдакон дар муассисаҳои томактабии ноҳия бештар аз 250 нафарро ташкил медиҳад, ки ин нисбат ба соли 2000 2,3 маротиба зиёд мебошад.

Шумораи таълимгирандагони муассисаҳои таҳсилотӣ умумӣ ба 22,5 ҳазор нафар расида, нисбат ба соли 2000 107,6 фоизро ташкил медиҳад.

Мувофиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», ки дар соли 2004 бо таҳрири нав қабул карда шудааст, муассисаҳои ғайридавлатӣ низ тадриҷан вусъат ёфта дар онҳо 0,8 ҳазор нафар хонандагон бо таълим фаро гирифта мешаванд.

Дар соли 2015 1,5 ҳазор нафар омӯзгорон ба таълиму тарбия машғул мешаванд, ки ин нисбати соли 2000 12,8% зиёд мебошад.

Тандурустӣ

Он меъёрҳои микдориё, ки дар низомномаи тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон чун дигар кишварҳои собиқ шӯравӣ, нигаронида шуда буд, ба талаботҳои иҷтимоиву иқтисодии давраи гузариш мутобиқ шуда натавонист, ки ин ба сӣҳати аҳолии кишвар таъсири манфӣ расонд.

Бо паст шудани вазъи сӣҳати аҳоли, инчунин паст шудани хизматрасонии тиббӣ ва ҳифзи саломатӣ зарурати гузаронидани ислоҳотро дар соҳаи тандурустӣ, мувофиқ кардани сифати хизматрасонии тиббию санитариро ба миён овард.

Бинобар ин рушди соҳаи тандурустӣ бо дарназардошти сиёсати Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба стратегияи паст кардани сатҳи камбизоатӣ, дар қаламрави ноҳия дар давраи то соли 2015 самтҳои зеринро дарбар мегирад:

- аз тарафи давлат таъмин намудани ҳаҷми кафолатноки хизматрасонии ройғони тиббӣ ба аҳоли, махсусан ба аҳолии камбизоат;

- гузариш ба таҷрибаи маблағгузори сарикасии аҳоли бо дарназардошти коэффисентҳои махсуси сохторӣ, синну сол, ҷинс, таввалуд, марг, хусусиятҳои ҷуғрофӣ ва маблағгузори беморхонаҳо аз рӯи принципи табобати бемор;

- ба амал баровардани ислоҳоти сохторӣ, тибби оилавӣ, ташкили бозори хизматрасонии тиббӣ ва ҳавасмандсозии рушди бахши ғайридавлатии тандурустӣ;

- баланд бардоштани низоми идора ва истифодаи захираҳои давлатии молиявӣ, инчунин маблағҳои дар барномаҳои мақсаднок оид ба мубориза бар зидди бемории сил, гепатит В, вараҷаи тропикӣ, ВИЧ/СПИД, касалии қанд, бемориҳои онкологӣ, инчунин барномаҳои, ки ба дастгирии модару кӯдак пешбинӣ шудаанд;

- инкишофи афзалиятнок ва баланд бардоштани сифати ёрии аввалияи тиббию санитарӣ, ки ба принципҳои тибби оилавӣ асос ёфтааст;

- баланд бардоштани сифати хизматрасонии аввалияи тиббию санитарӣ ба занони синну соли қобили таввалуд, занони ҳомила ва нифол, ки ба қонеъ гардонидани эҳтиёҷоти асосии онҳо нигаронида шудааст;

- пешгирии сабабҳои асосии ғавти кӯдакону модарон ва пурзӯр кардани чорабиниҳо оид ба татбиқи барномаҳои пешгирии камхунӣ, ҳамбастагии бемориҳои кӯдакона, солимии репродуктивӣ ва танзими оила;

- таблиғи тарзи ҳаёти солим ва паҳн намудани иттилоот дар бораи пешгирии бемориҳо, ғизои солиму қобили қабул таввасути ахбори умум ва кормандони тиб;

- рушди барномаҳои маърифатӣ оид ба мубориза зидди бемориҳои саратон;

- истифодаи оқилонаи захираҳои мавҷуда.

Дар доираи Барнома эҳтиёҷи асосии аҳоли ба хизматрасонӣ оиди кӯмаки авалияи тиббию санитарӣ бо роҳҳои пешниҳод намудани доираи васеи хизматрасониҳо дар соҳаи нигоҳдорӣ ва тақвияти саломатӣ, табобат ва барқароркунии оқибатҳои беморӣ дар шахсони алоҳида, гурӯҳҳои одамон қонеъ гардонидани мешавад. Аз тарафи мақомоти иҷроияи

ҳокимияти давлатии ноҳия, аз ҳисоби маблағҳои дар буҷети маҳаллӣ пешбинишуда ба муассисаҳои тандурустӣ расонидани ёрии амалӣ, дар таъмири биноҳо, дарёфти техникаи тиббӣ ва кадр намудани меҳнати кормандони соҳаи тандурустӣ аз ҷиҳати маишию манзилӣ равона карда мешаванд.

Дар доираи ислоҳот то соли 2015 афзун намудани иқтисодии муассисаҳои амбулаторию дармонгоҳӣ то 705 қабул дар як баст ё ба 108% нисбати соли 2000 расонидани он дар назар дошта шудааст.

Дар соли 2015 ба 18 адад расонидани миқдори хонаҳои тиббӣ карда шудааст, ки нисбат ба соли 2005 120 фоизро ташкил медиҳад.

Фарҳанг

Барномаи мазкур бо дарназардошти сиёсати иҷтимоию иқтисодии ҷумҳурӣ рушди муассисаҳои фарҳангӣ, нашри рӯзномаҳо ва пахши телевизион ва радиошунавониро дар ноҳия то соли 2015 пешбинӣ менамояд. Вазифаи асосӣ дар ин самт тарбияи ахлоқию ватандӯстии аҳоли дар рӯҳияи арзишҳои миллию умумибашарӣ, васеъ ва мустаҳкам намудани пояи моддию техникаи муассисаҳои фарҳангӣ мебошад.

Дар соли 2015 нисбат ба соли 2000 шумораи клубҳо 7,7 фоиз, китобхонаҳои оммавӣ 11,1 фоиз, мактабҳои мусиқӣ 100 фоиз меафзояд. Имрӯз матбааи ноҳия ба таҷҳизотҳои иттилоотии ҳозиразамон ниёзманд аст. Дар ин давра дар ноҳия сохтмонҳои қасри фарҳанг барои 750 ҷой, мактаби мусиқии бачагона, китобхонаи оммавӣ то соли 2015 пахши барномаҳои телевизиони ҷумҳурӣ то 100% дар назар аст.

Шуғли аҳоли

Сиёсати давлат дар соҳаи шуғл ба татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мусоидат ба шуғли аҳоли» ва қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4 март соли 2003 №94 «Дар бораи тасдиқи Барномаи мусоидат ба шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2006-2007» равона шудааст, ки ба даст овардани мувозинат дар байни талабот ва пешниҳодоти қувваи корӣ, мусоидат намудан ба ташкили ҷойҳои кори иловагӣ, фароҳам овардани шароити мусоид барои инкишофи шаклҳои гуногуни шуғл ва ғайра мақсади асосии он аст.

Бо вучуди бехтар гардонидани вазъи бо кор таъмин намудани аҳоли, ҳолати бозори меҳнат ва шуғли аҳоли ханӯз мураккаб аст. Сабаби асосии ба кори доими ҷалб нагардонидани бекорон ин паст будани музди меҳнат, паст будани малакаи касбии бекорон ва ба талаботи онҳо ҷавобгӯ набудани касбу кори пешниҳодшуда мебошад.

Аз ин рӯ ҷойҳои корие таъсис додан зарур аст, ки (аз нигоҳи иқтисодии мақсаднок) одамоне бо истифода аз дастовардҳои илму техника ҳосилнокии баланди меҳнатиро ноил гарданд ва барои қонеъ гардонидани талаботи шахсии худ имконият пайдо намоянд.

Таъкид кардан зарур аст, ки бо суръати баланд афзоиши табиӣ аҳоли ва зиёд шудани шумораи миёнаи оила ба паст шудани дараҷаи шуғли

аҳоли оварда мерасонад ва ин хатар бояд таввасути воситаҳои ахбори умум, нашри адабиёт ва ташкили намоишҳо ба мардум фаҳмонда шавад.

Боназардошти мушкилоти мавҷуда метавон гуфт, ки дар марҳилаи имрӯзаи тараққиёти ҷомеа яке аз масъалаҳои муҳиму асосии сиёсати давлат дар соҳаи шуғл ва баланд бардоштани сатҳи зиндагии мардуми то давраи 2015 аз инҳо иборатанд:

- пурзур намудани ҳифзи воқеии ҳуқуқҳои асосии меҳнатию иҷтимоии меҳнаташон;

- барқарор сохтан ва таҷдиди куллии техникую технологияи он соҳаҳои саноат ва кишоварзӣ, ки то имрӯз фаъолияташон ҳаст;

- бо роҳи бунёди корхонаи хурд оид ба коркарди маҳсулоти кишоварзӣ ва истеҳсоли маҳсулоти тайёр ташкил намудани ҷойҳои нави корӣ дар минтақаҳои, ки захираҳои барзиёди меҳнатӣ доранд;

- ҷудо намудани қарзҳои хурд ба маъҷубони қобили меҳнат ва нафақахӯрон барои машғул шудан ба соҳибкорӣ;

- рушди соҳаи кишоварзӣ, дар деҳот бунёд кардани корхонаҳои миёнаи коркарди ашёи хоми кишоварзӣ, ташкили шароит барои рушди кооператсияи хунармандӣ, меҳнати хонагӣ;

- дастгирии ташаббуси меҳнати шахрвандон дар ҷодаи соҳибкорӣ, кӯмаки молиявӣ расонидан ба меҳнати истеҳсоли ва эҷодӣ;

- ташкил намудани додани қарзҳои хурд барои хоҷаҳои деҳқонӣ, соҳибкорон барои ташкили истеҳсоли маҳсулоти кишоварзии ниёзи мардум;

- мунтазам ташкил кардани ярмаркаи ҷойҳои холии корӣ бо иштироки намояндагони ҷамаи соҳаҳои иқтисодӣ, новобаста аз шакли моликият;

- беҳтар намудани фаъолияти хадамоти шуғл ва таъминоти молиявии онҳо;

- муқаррар намудани квотаҳо барои корхонаҳо дар ҷодаи ба кор қабул намудани шахрвандоне, ки дар бозори меҳнат қобилияти рақобати оздро надоранд;

- ташкил ва рушди биржаҳои меҳнат ва марказҳои иҷтимоию меҳнатӣ барои бонувон;

- бо назардошти манфиатҳои аввалиндараҷаи иҷтимоию иқтисодии ноҳия танзим кардани муҳоҷирати хориҷии меҳнат;

- андешидани тадбирҳои зарурӣ оид ба афзун намудани воридоти асбобӣ аз ҳисоби муҳоҷирони меҳнатӣ ва истифодаи қисме аз ин даромадҳо барои ташкили ҷойҳои нави корӣ;

- ташкили механизми дастгирии табақаҳои камбизоатии аҳоли, рушди кӯмаки иҷтимоии мақсаднок.

Мақсади асосии Барномаи мазкур баланд бардоштани сатҳи зиндагии гӯруҳҳои нисбатан нодори аҳоли мебошад, ки онро таввасути таъсиси ҷойҳои нави корӣ, андешидани ҷораҳои зарурӣ оид ба касбомӯзии корҷӯён, ташкили корҳои ҷамъиятии музднок, васеъ намудани фаъолияти соҳибкорӣ ва меҳнати аҳоли таввасути додани қарзҳои хурд (микрокредит) ба даст овардан мумкин аст.

Дар соли 2015 12,2 ҳазор нафар дар иқтисодиёт машғули кор мебошанд, ки нисбат ба соли 2000 1,2 мартиба зиёд аст.

Ин зиёдшавӣ асосан аз ҳисоби рушди хоҷагиҳои деҳқониву фермерӣ, вусъати моликияти коллективӣ, азхудкунии заминҳои нав, васеъ кардани заминҳои обӣ ва ғайра ба даст меояд.

Афзудани шумораи кормандон дар соҳаи савдо ва хӯроки умумӣ низ мушоҳида мешавад, ки он дар соли 2015 0,3 ҳазор нафар ё нисбат ба соли 2000 – 1,6 маротиба зиёд мебошад.

Зиёдшавии шумораи кормандони ин соҳа асосан аз ҳисоби вусъати фаъолияти тижоратӣ ва хӯроки умумии бахши ғайридавлатӣ сурат мегирад.

Дар соли 2015 шумораи коркунони соҳаҳои алоқа ва нақлиёт 98 нафар ё нисбат ба соли 2000 2,8 мартиба зиёд аст. Ин зиёдшавӣ асосан аз ҳисоби азнавсозии роҳҳо, ба стандартҳои байналмиллалӣ мутобиқ гардонидани онҳо, васеъ кардани паҳши барномаҳои телевизионӣ, ҷалби сармояи хориҷӣ ва ғайра мебошад.

Натиҷаҳои татбиқи нишондиҳандаҳои Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Шаҳринав барои солҳои 2007-2015

Амалӣ гардонидани иҷрои нишондиҳандаҳои макроиқтисодии ноҳияи Шаҳринав, ки дар Барномаи рушди иқтисодию иҷтимоии ноҳия барои солҳои 2007-2015 омадааст, марҳилаи муҳими моил гаштани ноҳия ба пешравиҳо дар ҳамаи соҳаи хоҷагии халқ буда, имконияти дар ин давра ҳарчи бештар ташкил намудани ҷойҳои нави корӣ, паст намудани сатҳи камбизоатиро фароҳам меорад.

Мутобиқи Барнома суръати рушди иқтисодиёти ноҳияи Шаҳринав ба тариқи зайл пешбинӣ гардидааст:

- аҳолии ноҳия дар соли 2015 назар ба соли 2005 дар сатҳи 11,2 фоиз зиёд шуда, ба 98,3 ҳазор нафар мерасад, ки дар ин ҳол суръатӣ миёнаи афзоиш 1,1фоизро ташкил менамояд.

- истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ дар соли 2015 43,8 млн. сомонино ташкил намуда, суръати афзоиши воқеаи назар ба соли 2000 16,5 маротиба зиёд мешавад. Рушди соҳаи энергетика, саноати сабук, хӯроқворӣ, барқарорсозии иқтидорҳои кӯҳна ба воситаи ҷалби сармояи хориҷию дохилӣ дар назар аст;

- маҷмӯи маҳсулоти кишоварзӣ дар соли 2015 2,9 маротиба назар ба соли 2000 афзуда 52,6 млн сомонино ташкил менамояд;

- ҳаҷми гардиши савдои чакана дар соли 2015 ба 40 млн сомонӣ расида, суръатӣ афзоиши он бо нархҳои муқоисавӣ нисбат ба соли 2000 12,1 маротиба зиёд мешавад;

- хизматрасонии пулакӣ ба аҳоли мутаносибан 20 млн сомонӣ бо суръатӣ афзоиш бо нархҳои муқоисавӣ 20 маротиба зиёд дар назар аст.

Амалӣ гардонидани нишондиҳандаҳои рушди гардиши савдои чакана ва хизматрасонии пулакӣ бо назардошти дастгирии давлатии соҳибкории хурду миёна, зиёдшавии маблағҳои муҳоҷирони меҳнатие, ки аз дигар давлатҳо ба ноҳия меоянд, пешбинӣ шудааст;

Дар солҳои 2007-2015 ба соҳаҳои гуногуни иқтисодиёти ноҳияи Шаҳринав ба мақсади амалӣ гардонидани лоиҳаҳо 1854,9 ҳазор доллари амрико сармоягузори хориҷӣ ба назар гирифта шудааст, ки аз он 990,6 ҳазор доллар барои солҳои 2007-2010, 864,3 ҳазор доллар барои солҳои 2011-2015 таалуқ дорад.

Дар натиҷаи амалӣ намудани тадбирҳо оид ба ташкили ҷойҳои нави корӣ аҳолии ноҳия дар соли 2010 бо 618 ва дар соли 2015 бо 650 ҷойҳои нави корӣ таъмин мегарданд.

Татбиқи бомуваффақияти Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Шаҳринав дар солҳои 2007-2015 имкон медиҳад, ки иҷрои нишондиҳандаҳои рушди иқтисодиёти ноҳия таъмин гардад, ки дар Стратегияи рушди миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи то соли 2015 пешбинӣ шудаанд.

**Нишондиҳандаҳои асосии макроиктисодии
рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Шаҳринав барои солҳои 2007-2015**

Нишондиҳандаҳо	Воҳиди ченак	с. 2000 ҳисобот	с. 2005 ҳисобот	с. 2006 ҳисобот	с. 2007 баҳоидиҳӣ	Параметрҳои дурнамо		с. 2010 нисбати		с. 2015 нисбати	
						с. 2010	с.2015	с.2000	с.2005	с.2000	с.2005
Шумораи аҳоли дар охири сол ҳамагӣ	ҳазор нафар	80,6	88,4	89,6	90,6	93,5	98,3	116,0	105,8	121,9	111,2
аз он ҷумла:											
шаҳрӣ	-"	4,9	5,5	5,6	5,7	5,9	6,2	120,4	112,7	126,5	112,7
деҳотӣ	-«-	75,7	82,9	84,0	84,9	87,6	92,1	115,7	105,7	115,7	111,1
Истехсоли маҳсулоти саноатӣ бо нархҳои ҷорӣ солҳои даҳдод (суръати афзоиш бо наrxҳои муқоисавӣ)	ҳазор. сомонӣ	2662	8160	11576	16194	30867	43845	11,6 м.	3,8 м.	16,5 м	5,4 м
Маҷмӯи маҳсулоти кишоварзӣ бо нархҳои ҷорӣ солҳои даҳдод (суръати афзоиш бо наrxҳои муқоисавӣ)	ҳазор. сомонӣ	18401	46478	45796	50500	51796	52651	2,8 м	111,4	2,9 м.	113,3
Ҳаҷми кашонидани бор (бо ҳамаи намуди нақлиёт)	ҳазор тонна	107,0	123,9	131,3	139,5	155,9	197,3	146	126	1,8 м.	145
Гардиши бор –ҳамагӣ	млн. т-км	2,16	3,2	3,4	3,6	4,0	4,6	1,8 м.	125	2,1	144
-Ҳаҷми кашонидани мусофирон (бо ҳамаи намуди нақлиёт)	ҳазор мусофи р	1194,0	1385,2	1468,3	1556,4	1743,2	2004,7	146	126	1,7 м.	145
-Гардиши мусофирон -ҳамагӣ	ҳазор. мус.-км	18,2	27,7	29,4	31,1	34,9	40,1	1,9 м.	126	2,2 м.	145

аз ҳисоби бучет											
бо нархҳои амалкунанда	-«-	850	3460,5	4365	2759.0	44391,3	29623	52 м.	13 м.	34,9 м.	8,6 м.
Аз ҳисоби маблағҳои худӣ											
бо нархҳои амалкунанда	-«-	-	-	53,1	2623.0	10482,8	9077	-	-	-	-
дигар манбаъҳо											
бо нархҳои амалкунанда	-«-	148,2	3210,3	507,7	778	3850,7	13960	26 м.	120	94,2 м.	4,3 м.
Ғайр аз он: Сармоягузориҳои хориҷӣ	ҳазор долл. ИМА	25,7	-	13,2	521,5	1472,1	1604,7	57,3 м.	-	62,4 м.	-
Қорҳои сохтмониву васлкунӣ											
аз ҳисоби ҳамаи манбаъҳои сармоягузорӣ (ба ғайр аз сармоягузориҳои хориҷӣ)											
о нархҳои амалкунанда	ҳазор сомонӣ	878,4	5915,9	2929,0	5854,8	50503,3	45287,6	57,5 м.	8,5 м.	51,5 м.	7,6 м.
Аз меъёри умумии маблағгузориҳои асосӣ аз рӯи соҳаҳои хоҷагии халқи ҷумҳурӣ:	ҳазор сомонӣ	998,2	6670,8	4925,8	6988,6	58724,8	52660	58,8 м.	8,8 м.	52,7 м.	7,9 м.
Саноати энергетика	-«-			530	3517	17584	6800	-	-	-	-
Саноати маводи сохтмон	-«-			-		110	140	-	-	-	-
Ҳоҷагии роҳсозӣ	-«-			120	50	3130	900	-	-	-	-
Соҳаи алоқа	-«-			-	100	200	-	-	-	-	-
Роҳи оҳан	-«-			2742,7	-	2742,5	-	-	-	-	-
Сохтмони манзил	-«-			507,7	778	3850,7	13960	-	-	-	-
Ҳоҷагии коммуналӣ	-«-			245,2	578,6	5406,2	11460	-	-	-	-
ғайр аз он : сармояи хориҷӣ	ҳаз.долл ИМА	-	-	-	288,9	864,5	1023,8	-	-	-	-
Соҳаи кишоварзӣ	-«-			-	250	2171	-	-	-	-	-

Нишондиҳандаҳо	Воҳиди ченак	с. 2000 ҳисобот	с. 2005 ҳисобот	с. 2006 ҳисобот	с. 2007 баҳоидиҳӣ	Параметрҳои дурнамо		с. 2010 нисбати		с. 2015 Нисбати	
						с. 2010	с. 2015	с. 2000	с. 2005	с. 2000	с. 2005
Соҳаи маориф	ҳаз. сомонӣ			76,5	30	4166,5	10600	-	-	-	-
ғайр аз он: сармоягузориҳои хориҷӣ	ҳаз. долл. ИМА			13,2	232,6	607,6	340,4	-	-	-	-
Соҳаи фарҳанг	ҳаз. сомонӣ			40,0		1640	3850				
Соҳаи тандурустӣ , ҳифзи иҷтимоии аҳоли ва варзиш	ҳаз. сомонӣ			148,5	100	2248,5	1000	-	-	-	-
ғайр аз он: сармоягузориҳои хориҷӣ	ҳаз. долл. ИМА					-	240,4	-	-	-	-
соҳаҳои дигар	ҳаз. сомонӣ			515,2	1815	15415,2	3950	-	-	-	-
Истеҳсоли молҳои саноатӣ бо ифодаи табиӣ											
Истеҳсоли нерӯи барқ	млн. кВт.с.	-	-	-	-	6	20	-	-	-	-
Истихроҷи ангишт	ҳаз.тн	-	-	-	-	20	43				
Истихроҷи санги мармари руҳом (оникс)	тонна				19	107	246	-	-	-	-
Истихроҷи санги нимқимат – баҳои чамаст (ометист)	кг				4000	27000	61000	-	-	-	-
Истеҳсоли сангрезҳои руҳон ва чамаст	тонна				40	190	350	-	-	-	-

Масолеҳи сохтмонӣ	ҳазор кишти шартӣ	694	1695	2150	2800	3600	4000	5,2 м.	2,1 м.	5,8 м.	2,4 м.
Нӯшокиҳои ғайри спиртӣ	ҳазор дал.	-	3,1	3,2	3,5	5,6	6	-	1,8 м.	-	1,9 м.
Консерваҳои мевагӣ-сабзавотӣ	ҳаз. куттии шартӣ	200	61,5	414	600	800	900	4 м.	13 м.	4,5 м.	14,6 м.
Кишоварзӣ											
Зминҳои кишоварзӣ											
Аз он ҷумла обӣ:											
Замини мазраъ	га.	13254	13254	13068	13068	13068	13068				
Майдони кишти зироатҳои асосӣ (ҳамаи намудҳои хоҷагиҳо)											
Зироати ғалладона	га.	6258	8168	6801	6800	6802	6807	108,6	83,2	108,7	83,3
Зироатҳои техникӣ (пахта)	га.	2237	2969	2524	2174	2080	2000	92,9	70,0	89,4	67,3
Картошка	га.	56	86	89	140	160	180	2,8 м.	1,9 м.	3,2 м.	2,1 м.

Нишондиҳандаҳо	Воҳиди ченак	с. 2000 ҳисобот	с. 2005 ҳисобот	с. 2006 ҳисобот	с. 2007 баҳодихӣ	Параметрҳои дурнамо		2010 нисбати		2015 нисбати	
						2010	2015	2000	2005	2000	2005
Сабзавот	га.	337	615	710	815	860	870	2,5 м.	139,8	2,6 м.	141,4

Чорвои калони шохдор,	сар	13632	19795	20000	20200	20700	21200	1,5 м.	104,5	1,6 м.	107,0
аз чумла модагов	сар	7195	10583	11452	11600	12000	12300	1,7 м.	113,3	1,7 м.	116,2
Бузу гӯсфанд	сар	18943	27254	23868	27500	28000	30000	147,8	102,7	1,6 м.	110,0

Нишондиҳандаҳо	Воҳиди ченак	с. 2000 хисобот	с. 2005 хисобот	с. 2006 хисобот	с. 2007 баҳодихӣ	Параметрҳои дурнамо		с. 2010 нисбати		с. 2015 нисбати	
						с. 2010	с.2015	с.2000	с.2005	с.2000	с.2005
Ҳамаги паррандаҳо	сар	41364	230144	205270	250000	320000	330000	7,7 м.	139,0	7,9 м.	143,3
Ҳифзи муҳити зист											
Ҳачми умумии ҳудуди обгирӣ аз иншоотҳои табиӣ обӣ	млн.м³	73,4	87,6	90,2	93,2	101,0	111,0	137,6	115,2	1,5 м.	126,7
Амнияти зироатҳои кишоварзӣ аз касали ва ҳашаротҳои зараркунанда – ҳамагӣ	ҳаз .га	8,8	10,9	10,9	11,0	12,0	12,2	136,3	110,0	138,6	111,9
аз он чумла:											
бо методи биологӣ	-«-	2,8	3,6	4,0	4,3	5,1	5,2	1,8 м.	141,6	1,8 м.	144,4
бо методи кимиёвӣ	-«-	6,0	7,3	6,9	6,7	6,9	7,0	115,0	94,5	116,6	95,8
<i>Обтаъминкунӣ –ҳамагӣ</i>	км	41,2	46,6	46,8	46,9	49,0	50,0	118,9	105,1	121,3	107,2
Водопроводҳои магистралӣ	-«-										
Ҳавлигӣ	-«-	20,1	21,9	22,1	22,3	24,1	25,1	119,9	110,0	124,8	114,6

Ҳолатҳои заминҳои обёришавнада – ҳамагӣ	га	7200	7435	7435	7445	7460	7500	103,6	100,3	104,1	100,8
аз он ҷумла:											
Заминҳои азхуд шаванда	га	7	-	-	10	14	17	2 м.	-	2,4 м.	-

Рушди соҳибкории хурд дар ноҳияи Шаҳринав барои солҳои 2007- 2015

Шумораи корхонаҳо	адад	361	410	410	440	460	480	127,4	112,1	132,9	117,0
Шумораи машғулбудагон	нафар	693	720	720	740	760	800	108,6	105,5	115,4	111,2
Маблағи умумӣ аз фурӯши маҳсулот ва қору хизматрасонӣ	ҳаз. сомонӣ	25,6	27,0	31,1	38,3	45,9	49,7	1,8 м.	1,7 м.	1,9 м.	1,8 м.
Шумораи соҳибкорони инфироидӣ	нафар	-	799	810	820	830	850	-	103,8	-	106,3
аз он ҷумла бо фаъолияти:											
шаҳодатнома	нафар	-	274	280	285	290	295	-	105,8	-	107,6
Патент	нафар	-	525	530	535	540	555	-	102,8	-	105,7

Рушди соҳаҳои иҷтимоии ноҳияи Шаҳринав барои солҳои 2007- 2015
Тайёр намудани кадрҳо

Нишондиҳандаҳо	Воҳиди ченак	с. 2000 ҳисобот	с. 2005 ҳисобот	с. 2006 ҳисобот	с. 2007 баҳодихӣ	Параметрҳои дурнамо		с. 2010 нисбати		с. 2015 нисбати	
						с. 2010	с.2015	с.2000	с.2005	с.2000	с.2005
Қабули хонандагони	нафар	-	511	480	500	530	550	-	103,7	-	107,6

мактабҳои миёнаи касбӣ											
Хатмкунандагони дорони таҳсилоти миёнаи касбӣ	-<<-	-	350	360	365	450	470	-	128,5	-	134,2
Шумораи умумии хонандагони мактабҳои миёнаи касбӣ	-<<-										
Тайёр намудани кадрҳои коргарӣ дар мактабҳои ибтидоии касбӣ қабули хонандагон	-<<-										
Хатми кадрҳои коргарӣ	-<<-										

Маориф

Шумораи кӯдакон дар муассисаҳои томактабӣ	нафар	110	124	148	160	200	250	1,8 м.	1,6 м.	2,3 м.	2 м.
Миқдори ҷойҳо дар муассисаҳои томактабӣ	ҷой	142	142	190	190	220	300	1,5 м.	1,5 м.	2,1 м.	2,1 м.
Шумораи хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумии рӯзона	ҳазор нафар	20,9	21,4	21,5	21,8	22,2	22,5	106,2	103,7	107,6	105,1
Шумораи муаллимони муассисаҳои таҳсилоти умумии рӯзона	ҳазор нафар	1,33	1,4	1,41	1,42	1,44	1,5	108,3	102,8	112,8	107,1
Таъмин будан дар ноҳия:											
бо муассисаҳои томактабӣ ба 1000 кӯдакони сини томактабӣ	ҷой	2,27	2,45	3,46	3,63	4,46	6,7	1,9 м.	1,8 м.	2,9 м.	2,7 м.
бо муассисаҳои таҳсилоти умумӣ барои 1000 бачагони синни мактабӣ	ҷой	4,4	4,3	4,6	4,5	5,0	5,1	113,6	116,3	115,9	118,6

Тандурустӣ

Нишондиҳандаҳо	Воҳиди ченак	с. 2000 ҳисобот	с. 2005 ҳисобот	с. 2006 ҳисобот	с. 2007 баҳодихӣ	Параметрҳои дурнамо		с. 2010 нисбати		с. 2015 нисбати	
						с. 2010	с.2015	с.2000	с.2005	с.2000	с.2005
Шумораи кати беморхонаҳо-ҳамагӣ	кат	456	426	356	316	300	260	65	70,4	57,6	61
Иқтидори муассисаҳои амбулаторию дармонгоҳӣ-ҳамагӣ	қабул дар як баст	650	675	690	690	705	705	108	104	108	104
Миқдори муассисаҳои тиббӣ-ҳамагӣ	адад	32	32	33	35	37	38	115,6	115,6	118	118,7
Миқдори хонаҳои тиббӣ-ҳамагӣ	адад	14	15	15	15	17	18	121	113	128,5	120
Шумораи кормандони тиббӣ-ҳамагӣ	нафар	625	626	626	650	660	660	105,6	105,4	105,6	105,4
Таъминот барои 10 ҳазор аҳоли бо катҳо дар беморхонаҳо	кат	56,5	48,2	39,7	34,9	32,1	26,5				
Бо духтурон	нафар	14,4	13,1	12,6	12,7	12,4	11,8	86	95	82	90
Бо кормандони миёнаи тиббӣ	нафар	40,8	37,2	37,7	39,5	39,8	37,8	97,6	107	92	101,6
Бо муассисаҳои амбулаторию дармонгоҳи	адад	4	3,6	3,7	3,9	4	3,9	100	111	97,5	108,3

Фарҳанг

Дар истехсолоти моддӣ	-<<-	11,7	13,7	14,1	22,5	14,5	14,7	123,9	105,8	125,6	107,3
Аз он ҷумла:	-<<-										
Саноат	-<<-	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	1,6 мар	1,1 мар	1,6 мар	1,1 мар
Кишоварзӣ	-<<-	10,6	12,3	12,6	12,7	13,1	13,2	123,6	106,5	124,5	107,3
Соҳтмон	-<<-	0,06	0,09	0,10	0,13	0,20	0,32	3,3 мар	2,2 мар	5,3 мар	3,5 мар
Нақлиёту алоқа	-<<-	0,47	0,66	0,69	0,72	0,84	0,98	1,7 мар	1,2 мар	2,8 мар	1,4 мар
Савдо ва хӯроки умумӣ	-<<-	0,187	0,244	0,256	0,263	0,282	0,300	1,5 мар	1,1 мар	1,6 мар	1,2 мар
Дигар соҳаҳо	-<<-	0,684	0,701	0,719	0,851	0,937	0,967	1,3 мар	1,2 мар	1,4 мар	1,2 мар
Дар соҳаҳои ғайри истехсолӣ	-<<-	2,2	2,8	3	3,1	3,2	3,4	1,5 мар	1,1 мар	1,5 мар	1,1 мар

Ҷойҳои кори нав

Ташкили ҷойҳои нави корӣ аз ҳисоби ҳамагуна шаклҳои фаъолият	ҷои корӣ	258	351	440	485	618	650	2,4 мар	1,7 мар	2,5 мар	1,8 мар
Аз он ҷумла аз ҳисоби	-<<-										
- соҳтмони нав	-<<-	25	40	70	80	112	126	4,4 мар	2,8 мар	5,4 мар	3,1 мар
- таҷдид ва васеъкунии корхонаҳои амалкунанда	-<<-	175	246	310	340	397	415	2,2 мар	1,6 мар	2,3 мар	1,7 мар
- барқароркунии иқтидорӣ корхонаҳои аз қор баромада	-<<-	58	65	60	65	109	109	1,8 мар	1,6 мар	1,8 мар	1,6 мар

сохилмус- тахкамкунии соҳили чапи дарёи Қараток	2008												чум- хуриявӣ
Прокуратураи Генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон													
Соҳтмони бинои прокуратураи ноҳия	2013- 2015	1100									1100	1100 1 иншоот	Буҷети чум- хуриявӣ
Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон													
Соҳтмони бинои суди ноҳия	2014- 2015	750									750	750 1 иншоот	Буҷети чум- хуриявӣ

Вазорати энергетика ва саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон													
Соҳтмони зеристгоҳи 220/110/35/10 кВ дар ноҳияи Шаҳринав	2003-2009	10300	800		5879	2519	10300125x2 МВ А						Бучет и ҷумҳуриявӣ
Соҳтмони НОБ-и «Чептура»	2000-2007	1648	298	1648400кВт									Маблағҳои худӣ
Соҳтмони НОБ-и «Тоҷ»	2007-2008	2118	1059		1059	2118500кВт							Бучет и ҷумҳуриявӣ
Азнавсозии хатҳои интиқоли барқии 0,4-10 кВ	2007-2015	12240	1360	136011,1 км	1360	136011,1 км	136011,1 км	1360	136011,1 км	6800	6800	680055,5 км	Маблағҳои худӣ
Ҷ а м а г ӣ :			3517		8298			3879		1360		6800	
Вазорати нақлиёт ва коммуникатсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон													
Таҷдиди роҳи марказии ноҳияи Шаҳринав	2007-2011	2600			500	5002,1 км	5002,1 км	700	7003 км	900	900	9003,8 км	Бучет и ҷумҳуриявӣ
Таъмири бинои телекоми ноҳия	2007-2008	200	100		100								Маблағҳои худӣ
Ҷ а м а г ӣ :			100		600			500		700		900	
Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон													
Соҳтмони бинои шӯъбаи молияи ноҳия	2007-2008	700			700	7001 иншоот							Бучет и ҷумҳуриявӣ
Вазорати мелiorатсия ва захираҳои оби Ҷумҳурии Тоҷикистон													
Таҷдиди системаи бо оби ошомиданӣ таъмин наму-дани аҳолии ноҳияи Шаҳринав (қарори ҲҚТ аз 2.12.2006 № 514)	2007-2015	2373,2			34,68	231,2	25,5	170	40,8	272	255	1700	Бучет и ҷумҳуриявӣ
					23,12		17,0		27,2		170		маҳаллӣ
					161,84		119,0		190,4		1190		сар. Хориҷӣ
					11,56		8,5		13,6		85		хоҷагиҳо
Вазорати кишоварзӣ ва ҳифзи табиати Ҷумҳурии Тоҷикистон													

Соҳтмони бинои хизмати бойгорӣ	20 08 - 20 10	670	-		100		200		370	670 1 ин шо от			Бучет и ҷум- хурияв ӣ
Ба тартиб даровардани иншоотҳои фермаи мавҷудаи оҳупарварӣ дар хоҷагии чангалу шикори Қараток	20 08 - 20 10	500			100		200		200	500			Бучет и ҷум- хурияв ӣ
Васеъ намудани майдони чарогоҳ ва нигоҳдории онҳо													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
(таъмин бо симтӯрҳо ва навҳои сементӣ)	20 08 - 20 10	500			100		200		200	500			Бучет и ҷум- хурияв ӣ
Ҳ а м а г ӣ :					300		600		770		-		
Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон													
Соҳтмони бинои шӯъбаи маорифи ноҳия	20 08 - 20 11	160 0	-		100		300		500		700	1600 1 инш оот	Бучет и ҷум- хурияв ӣ
Соҳтмони мактаб барои 320 хонанда дар қишлоқи Қирғизони деҳоти Сабо	20 07 - 20 08	110 0	800		300	110 0 320 ҷои тал аба							Сармо ягу- зориҳо и хориҷ ӣ
Соҳтмони бинои Литсей барои 240 хонанда	20 08 - 20 10	880			50		380		450	880 240 ҷои тал аба			Бучет и ҷум- хурияв ӣ
Соҳтмони бинои мактаб барои 640 хонанда дар қишлоқи Қизил- байрақи деҳоти ба номи А. Ҳасанов	20 07 - 20 13	360 0			100		600		800		210 0	3600 640 ҷои тала ба	Бучет и ҷум- хурияв ӣ

Соҳтмони 12 синфхонаҳои иловагӣ дар мактаби №15 қишлоқи Пахтакори деҳоти Селбур	20 11	400									400	400 360 қои тала ба	Буҷет и ҷум- ҳурияв ӣ
Соҳтмони 8 синфхонаи иловагӣ дар мактаби №7 қишлоқи Комсомоли деҳоти ба номи А. Ҳасанов	20 09	260				260		260 240 қои тал аба					Буҷет и ҷум- ҳурияв ӣ
Соҳтмони бинои мактаб барои 1196 хонанда дар маркази ноҳия	20 13 - 20 15	620 0									620 0	6200 1196 қои тала ба	Буҷети ҷум- ҳуриявӣ
Соҳтмони бинои маркази эҷодии кӯдакону нав-расон	20 11 - 20 13	120 0									120 0	1200 1 инш оот	Буҷети ҷум- ҳуриявӣ
Соҳтмони бинои гим- назия барои 240 хонанда	20 11	800									800	800 240 қои тала ба	Сармоя гу- зориҳои хориҷӣ
Соҳтмони мактаб барои 240 хонанда дар қишлоқи Балхаки деҳоти Шаҳринав	20 08 - 20 09	550			400		150	550 240 қои тал аба					Сармоя гу- зориҳои хориҷӣ
Соҳтмони мактаб барои 240 хонанда дар қишлоқи Тошоҳури деҳоти ба номи А. Ҳасанов	20 08	550			550			550 240 қои тал аба					Сармоя гу- зориҳои хориҷӣ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Барқарорсоз ии хобгоҳ- ҳои №1 ва	20 09	220					220	220					Буҷет и ҷум- ҳурияв

№2 мак-табпарвари шгоҳи ятимону бепарасторони баноми М. Турсунзода													й
Таҷдиди ҳаммом ва ша-бакаи гармидиҳии мак-табпарвари шгоҳи ятимону бепарасторони баноми М.Турсунзода	2011	800								800	800		Сармоягузориҳои хориҷӣ
Х а м а г и :		-	800		1500		1910		1750		12200		
Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон													
Сохтмони бинои маркази саломатии қишлоқи Балхаки деҳоти Шаҳри-нав	2011	680								680	680		Сармоягузориҳои хориҷӣ
Барқарорсозии шабакаи пасобтозакунии беморхонаи марказии ноҳия	2008-2009	460			160		300	460					Буҷети ҷумҳуриявӣ
Сохтмони девори беморхонаи марказӣ	2010	120							120	120			Буҷети ҷумҳуриявӣ
Таҷдиди боми бинои дармонгоҳ, шуъбаҳои рентгенӣ ва бемориҳои сироятӣ беморхонаи марказии ноҳия	2008	180			180	180							Буҷети ҷумҳуриявӣ
Сохтмони 3 бунгоҳи тиббӣ дар ҳудуди ноҳия	2013-2015	450								450	450		Сармоягузориҳои хориҷӣ
Харид кардани	2008	85			85	85							Буҷети ҷум-

мошини ёри таъчилӣ (2 дона) барои беморхонаи марказӣ													хуриавӣ
Ҳ а м а г и :					425		300		120		1130		
Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон													
Соҳтмони бинои Қасри фарҳанги ноҳия	2010-2012	5200							1500		3700	400 чоиниш аст	Бюджет и ҷум-хуриавӣ
Соҳтмони бинои китоб-хонаи бачагона	2010-2011	250							100		150	250	Бюджет и ҷум-хуриавӣ
Ҳ а м а г и :									1600		3850		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Вазорати меҳнат ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон													
Соҳтмони бинои ҳифзи иҷтимоии аҳоли	2008-2009	600			300		300	600 1 инш оот					Бюджет и ҷум-хуриавӣ
Кумитаи давлатии омили Ҷумҳурии Тоҷикистон													
Соҳтмони бинои шӯъбаи омили ноҳия	2008-2009	800			400		400	800 1 инш оот					Бюджет и ҷум-хуриавӣ
Кумитаи ҷавонон, варзиш ва сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон													
Соҳтмони бинои маркази ҷавонон	2011-2013	900									900	900 1 инш оот	Бюджет и ҷум-хуриавӣ
Агентии соҳтмон ва меъмории назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон													
Таҳияи Нақшаи гене-ралии ноҳияи Шаҳринав	2008-2009	300			150		150						Бюджет и ҷум-хуриавӣ
КВД «Ҳочагии манзилию коммуналӣ»													
Ба итмом расонидани соҳтмони иншооти па-собтозакуни и марказӣ (КОС)	2007	922	922	922 6,2 км.									Сармо-ягу-зориҳо и хориҷӣ

Системаи бо обтаъмин- кунӣ ва системаи пасоб- тозакунии шаҳраки нави Шаҳринав	20 07 - 20 10	620			174		210		236	620 2 км.			Бучет и ҷум- ҳурияв ӣ
Соҳтмони бинои хаммом барои 40 ҷой дар маркази ноҳия	20 11 - 20 12	900									900	900 40 ҷой	Мабла ғҳои худӣ
Таҷдиди системаи па- собтозакуни и Чептура	20 08 - 20 10	800			180		250		370	800			Мабла ғҳои худӣ
Соҳтмони бинои кор- хонаи фаръии обу ташноби ноҳия	20 13 - 20 15	800									800	800 1 инш оот	Бучет и ҷум- ҳурияв ӣ
Бо оби нӯшоқӣ таъмин намудани шаҳраки Шаҳринав	20 08 - 20 15	553 8			202	202	948	948	950	950	343 8	3438	Ҷамағ ӣ
					133		142		143		517		Бучет и ҷум- ҳурияв ӣ
					8		95		95		338		Бучет и маҳал лӣ
					57		664		665		241 5		Сармо ягу- зориҳо и хориҷ ӣ
					4		47		47		168		Аз ҳисоб и хоҷағӣ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Бо оби нӯшоқӣ таъмин намудани шаҳраки Октябр	20 08 - 20 15	278 1			101	101	475	475	476	476	172 9	1729	Ҷамағ ӣ
					67		72		72		259		Бучет и ҷум- ҳурияв ӣ
					4		47		47		179		Бучет и маҳал лӣ

					28		332		333		120 7		Сармо ягу- зориҳо и хориҷ ӣ
					2		24		24		84		Аз хисоб и хоҷагӣ
Ҳ а м а г ӣ :			922		657		188 3		203 2		516 7		
Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Шаҳринав													
Сохтмони бинои ма- комоти иҷроияи ҳоки-мияти давлатии ноҳияи Шаҳринав	20 06 - 20 10	480 0	350		700		100 0		245 0		480 0 1 ин шо от		Бучет и маҳал лӣ
Таҷдиди боғчаи кӯда- конаи № 1	20 06 - 20 07	90	30	90									Бучет и маҳал лӣ
Варзишгоҳ барои 5000 ҷои нишаст	19 97 - 20 10	123 7	100		120		170		201		1237 5000 ҷои ниша ст		Бучет и маҳал лӣ
Сохтмони бинои хонаи ақди никоҳ	20 06 - 20 08	700	200		350		700 1 ин шо от						Бучет и маҳал лӣ
Сохтмони роҳи авто- мобилгард то бинои нави мақомоти иҷроияи ҳоки-мияти давлатии ноҳия (2 км.)	20 08 - 20 10	131 0			300		300 0,45 км.	400	400 0,6 1 км.	610	610 0,94 км		Бучет и маҳал лӣ
Гузaronидан и хати гази табӣӣ дар шаҳраки Шаҳринав (навбати 1-2) (7,5 км)	20 02 - 20 10	163 6	170	170 1,2 км	220		220 1,7 км	256	256 1,8 км	400	400 2,8 км		Бучет и маҳал лӣ
Таҷдиди боми бинои мактаби №	20 08 -	300			80		100		120		300		Бучет и маҳал

10 дар деҳоти Богистон	20 10												лӣ
Сохтмони бинои маъ- мурии деҳоти Сабо	20 11 - 20 13	650									650	650 1 инш оот	Бучет и маҳал лӣ
Сохтмони бинои маъ- мурии шаҳраки Шаҳ-ринав	20 08 - 20 10	650			100		200		350	650 1 ин шо от			Бучет и маҳал лӣ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Барқарорсоз ии роҳҳои дохилӣ ва гузаронидан и чароғҳои равшаниди- хандаи шаҳраки Шаҳринав	20 08 - 20 13	700			80	80 1,1 км.	90	90 1,3 км.	100	100 1,4 км.	430	430 6,2 км.	Бучет и маҳал лӣ
Сохтмони бинои маъ- мурии шаҳраки Октябр	20 10 - 20 12	650							100		550	650 1 инш оот	Бучет и маҳал лӣ
Сохтмони бинои маъ- мурии идораи газ	20 10 - 20 13	120 0							100		110 0	1200 1 иншо от	Бучет и маҳал лӣ
Гузаронидан и хати гази табӣӣ дар мавзӯҳои деҳаҳои аҳолинишин и ноҳия (68,5 км.)	20 11 - 20 13	547 5									547 5	5475 68,5 км.	Бучет и маҳал лӣ
Сохтмони бинои маъму-рии корхонаи муассисаҳои коммуналӣ	20 11 - 20 13	700									700	700 1 инш оот	Бучет и маҳал лӣ
Хариди 2 дастгоҳи ул- трасадо барои бемор-хонаи марказии ноҳия	20 11	50									50	50	Бучет и маҳал лӣ
Хариди дастгоҳи на- фаскашӣ барои	20 10	20							20	20			Бучет и маҳал лӣ

бемор-хонаи марказии ноҳия													
Хариди дастгоҳи флюорографӣ барои бемор-хонаи марказии ноҳия	2008	35			35	35							Бюджет и маҳаллӣ
Хариди дастгоҳи безаргардонӣ (автоклав) барои беморхонаи марказии ноҳия	2009	9					9	9					Бюджет и маҳаллӣ
Хариди дастгоҳи таш-хисирентгенология безаргардонӣ барои беморхонаи марказии ноҳия	2011	10								10	10		Бюджет и маҳаллӣ
Хариди 6 адад техникаи хизматрасон барои муассисаҳои коммуналӣ	2008 - 2013	120			20	20	20	20	20	20	40	40	Бюджет и маҳаллӣ
Таҷдиди шабакаҳои бооби ошомидани таъминкунандаи шаҳраки Шаҳ-ринав	2008 - 2010	450			130		140		180	450			Бюджет и маҳаллӣ
Корҳои лоихакашии сол-ҳои оянда	2007 - 2009	250	50		100		100						Бюджет и маҳаллӣ
Ҷ а м а г ӣ :			900		2235		2485		4651		9005		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Раёсати Бонки давлатии Амонатгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон													
Сохтмони бинои филиали Бонки	2007 -	800	300		500	8001	инш	оот					Маблағҳои худӣ

Амонатгузо рй дар ноҳияи Шаҳринав	20 08												
Раёсати «Тоҷиксуғурта»-и Ҷумҳурии Тоҷикистон													
Сохтмони бинои суғуртаи давлатии ноҳия	20 07 - 20 09	600	65		150		385	600 1 иншо от					Мабла ғҳои худӣ
Раёсати «Тоҷиксовкурорт»													
Барқарорсоз ии иншооти пасобтозаку нии кубури хонаи истироҳатии Қаратоғ	20 08 - 20 09	600			300		300	600					Мабла ғҳои худӣ
Палатаи савдо ва саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон													
Сохтмони маркази савдо	20 07 - 20 08	100 0	500		500	100 0 1 ин шо от							Мабла ғҳои худӣ
Раёсати Тоҷикматлуботи Ҷумҳурии Тоҷикистон													
Барқарорсоз ии ошхонаи «Шабнам» дар маркази ноҳия	20 09 - 20 13	120 0					200		200		800	1200	Мабла ғҳои худӣ
Таҷдиди ошхонаи деҳоти Ҷузӣ	20 11	100									100	100	Мабла ғҳои худӣ
Ҳ а м а г :							200		200		900		
ҶММ «Баракат»													
Таҷдиди заводи хишт- барории «Баракат»	20 10 - 20 11	250							110		140	250 млн. дона дар 1 сол	Мабла ғҳои худӣ
Хонаҳои истиқоматии шахсӣ													
Сохтмони хонаҳои шахсӣ	20 07 - 20 15	-	77 8	778 3341 м²	813	813 349 4 м²	854	854 366 4 м²	898	898 395 4 м	139 60	1396 0 2495 0 м²	Мабла ғҳои худӣ
Ҳамагӣ:			61 60. 9		190 13.4		153 51		132 74, 6		526 60		
аз он ҷумла:													
бучети ҷумҳуриявӣ			18 59, 0		1282 2,7		927 8,5		543 1,8		199 31		
бучети маҳаллӣ			90 0.0		227 0.1		264 4		482 0,2		969 2		
маблағҳои			262		310		257		212		907		

худии вазорату идораҳо			3,0		7.6		4,5		4,6		7		
маблағҳои шахсии шаҳрвандон			77 8		813		854		898		139 60		
Ғайр аз он, сармоягузор они хориҷӣ			1793 ,5		142 5,4		126 5		118 8,4 2		754 2		